

RIBARSTVO

LIST ZA SVE GRANE
SLATKOVODNOG RIBARSTVA

ZAGREB, LIPANJ 1948.

Poštarina plaćena u gotovom

Smrt fašizmu –
Sloboda narodu!

GOD. III. — BROJ 6

Prevoz i nasađivanje šarana u Vransko jezero

Među ostalim mjerama koje poduzima Glavna direkcija za slatkovodno ribarstvo za napućivanje otvorenih voda plemenitom ribom, izvršeno je po odobrenju Ministarstva ribarstva NRH i nasađivanje šarana u Vransko jezero. U ovom jezeru koje zaprema površinu od 3.000 hektara, do sada je bilo samo cipala i jegulja, a i ova riba nije nasađivana; već je ulazila u jezero sa morske strane usječenim kanalom »Prosikom« ili drugim putem kroz porozni krš. Na ovoj ogromnoj površini godišnje je hvatano najviše do 30.000 kg ribe. Da se poveća produktivnost, odlučeno je, da se u jezero nasadi šaran. Karakter vode Vranskoga jezera nije još potpuno proučen, pa se sa naročitim zanimanjem očekuju rezultati nasađivanja šarana u Vransko jezero.

Ribnjačarstvu Končanica stavljeno je u zadatak da izvrši otpremu 2.400 kg šaranskog mlađa i deset garnitura tj. 30 kom šaranskih matica. Po unaprijed utvrđenom planu prevoza, ovu ribu trebalo je otpremiti do Šibenika u dva specijalna vagona za prevoz žive ribe, od Šibenika do sela Pakoštana morskim putem motornom brodicom, a od Pakoštana do samoga Vranskoga jezera teretnim kamionom.

Prvi vagon sa 1.200 kg šaranskog mlađa i 30 kom šaranskih matica stigao je u Šibenik 25. IV. 1948. g. Putem do Šibenika mijenjana je voda četiri puta, toplota vode u vagonu sa motornim pogonom bila je 15°C. Šaranski mlađ i matice stigle su u vrlo dobrom stanju. Po podne istoga dana pristao je uz samu obalu i motorni brod sa pomoćnim jedrom naručen za prevoz morskim putem. Na brod nosivosti 30 tona natovareni su bazeni koji su posebno za tu svrhu dopremljeni sa Ribnjačarstva Grudnjak, svega 10 kom željeznih bazena svaki sadržine 1.500 litara vode. Četiri bazena smješteno je u unutrašnjost broda, a šest bazena na površinu broda. Istovremeno utovarene su kisik boce i uređaj za dodavanje kisika ribi tokom putovanja u svaki pojedini bazen. Bazeni na brodu opskrbljeni su bili vodom iz gradskoga vodovoda. Toplota te vode bila je 15°C. Po noći započeto je sa pretovarom ribe na brod, pa je brod o ponoći krenuo sa teretom ribe do sela Pakoštana. Prema jutru digla se je bura, pa je i zrak znatno ohlađio. U 4 sata u jutro stigao je brod u Pakoštane. U 7 sati izvršen je pretovar ribe na kamion, koji je stigao u tu svrhu sa državnog dobra Vrana. Na kamion su natovarena dva bazena opskrbljena kisikom uređajem, a kako je dobrom cestom do Vranskoga jezera udaljenost svega 2 km od broda, to je prevoz izvršen u

dva navrata kamionom, koji je prevezao svu ribu sa broda.

Prvi teret kamiona sa 600 kg mlađa i jednom maticom bio je istovaren u Vransko jezero na mjestu gdje postoji ribarska kuća, a gdje se preko zime love cipli i jegulje. Tu su izgrađena u jezeru dva kamena nasipa, koja štite to mjesto od valova, a kako je na jezeru duvala bura, to je ovdje bila zavjetrina pogodna za istovar ribe. U jezero smještena je uz obalu posebna, za tu svrhu dovezena drvena žljeba, pa je po toj žljebi polagano puštan u vodu mlađ šarana, da se može točno kontrolirati nema li među mlađom divlje nepoželjne ribe, koja bi mogla i nehotice biti puštena u ovu vodu. Međutim već je na ribnjačarstvu u Končanici bila točno odijeljena divlja riba, pa je među mlađom pronađen samo po gdje koji linjak i 2 kom soma, što je sa ostalom ribom pušteno u jezero.

Opaženo je, da riba koja je na tom mjestu puštena u vodu nije odmah odlazila na dublju vodu, već se je držala kraja i bježala na plićake među kamenje. I jedna matica, koja je bila puštena na dublju vodu u besprikladnom stanju, prema opažanju i nakon dva sata nije otišla na dublju vodu, već je plivala na istom mjestu u jezeru. Kod okusa pokazivala je voda na ovom mjestu vrlo malo slanoće (bočatna voda). No drugi dan nije više na tom mjestu viđena ni živa ni uginula riba, pa je nasađena riba sa tog mjesta ipak otišla na dublju vodu. Uzrok, da se je riba prvog dana držala obale bit će vjerojatno tjaki talasi ili osebine vode.

Radi toga potraženo je drugo pogodnije mjesto, pa je transport iz drugoga kamiona istovaren na onom mjestu jezera kod betonskog mosta, gdje ulazi kanalom u jezero velika količina slatke vode, a na cesti koja prolazi iz Pakoštana za selo. Sv. Nedelju. Tu je tlo i obala jezera muljevita, a u vodi ima vodenog bilja iste vrste kao na ribnjacima, tu je bilo i vodenih kokoški (liske), koje se zadržavaju i na ribnjacima. Riba koja je na tom mjestu puštena u vodu, odmah je otišla na dublju vodu, a isto popodne opažene su i matice šarana kako se kreću kanalom uzvodno.

Drugi vagon sa šaranskim mlađem isto tako prevezen je bio do Vranskoga jezera i riba puštena sa uspjehom u vodu na pogodnom mjestu. No noć od 26. na 27. travnja bila je još burnija, a vrijeme vedro, pa je u jutro bila pala toplota zraka na 5°C, a voda u bazenima na

brodu pala je na 8°C, dok je toplota u Vranskom jezeru pala u vodi od 12°C prošloga dana na 10°C.

Od prevezenog šaranskog mlađa bilo je gubitaka svega 2%, a od šaranskih matice samo je jedna bila izlučena, jer je jako bila ozlijeđena na ustima i glavi od nemirnog držanja tokom transporta. Svega je bilo prevezeno i nasađeno u Vransko jezero 100.000 kom šaranskog mlađa prosječne komadne težine 2½ dkg od vrste veleljuskaša, te 29 kom šaranskih matice ljuskaša, i to 10

kom ljuskaša, a 19 kom mlječnjaka. Da je ovaj transport ribe uz tako male gubitke vrlo dobro uspio na tako dalekom putu sa trokratnim pretovarom, a u godišnje doba, kada se sa ribom i na malim očišćavanjima mora vrlo oprezno raditi, (prevoz ove ribe od Končanice do Vranskoga jezera trajao je 60 sati), treba uspjeh pripisati stručnom kadru, koji je sa velikim zalaganjem izvršio transport i savršenoj organizaciji samoga posla.

Ing. Nikola Fijan

Neki problemi ribolova na Ohridskom jezeru

Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva NR Makedonije nabavilo je u NR Hrvatskoj jednu dubinsku povlačnu mrežu (koču, potegaču) kakvom love na našem Jadranu. Tom mrežom je započet niz pokusa sa dubinskim ribolovom u Ohridskom jezeru.

O rezultatima takvog ribolova, koji je do sada bio potpuno nepoznat na Ohridskom jezeru, donijet ćemo u svoje vrijeme poseban izvještaj. Za sada možemo javiti, da je usprkos poteškoća i smetnja u radu, uspjele izvršiti prve pokuse. Lovina je iz dubine bila sastavljena pretežno od belvice, pastirske vrste, koja je poznata samo iz Ohridskog jezera (*Salmo ohridanus* ili *Trutta ohridana*).

Povodom početka rada na modernizaciji ribolova na Ohridu, donosimo članak Prof. Ljubice Kostić.

Uredništvo

Ohridsko jezero se s punim pravom ubraja među najjače naše ribolovne slatkovodne centre, a osim toga ono ima i osim velike gospodarske vrijednosti, još i veliku naučnu vrijednost, jer u stvari ono je jedna od najvećih naučnih znamenitosti naše zemlje pa i Evrope, a naročito Balkanskog poluotoka.

Jezero leži na albansko-makedonskoj granici, ima površinu od 270 km² i po veličini je drugi na Balkanu. Ima jajolik oblik, dužina mu je 30, a širina 13 km, nadmorska visina 690 m. Smješteno je između visokih planina Galčiće na istoku i Mokranjske planine na zapadu. Pripada skupini velikih jezera na jugu naše zemlje, koju sačinjavaju još Prespansko jezero (vis. nad morem 906 m, dubina 52 m), Dojransko jezero i Škadarsko jezero (350 km²). Po svom ribolovnom značenju to je najbogatija oblast naše zemlje sa godišnjim produktivitetom od 2 mil. kg ribe.

Životinjski svijet Ohridskog jezera ima mnogo srodnosti sa životinjskim svijetom (faunom) dalekog Bajkalskog jezera pa i Kaspiskog mora. Tu ima mnogo takvih vrsta, koje su poznate jedino iz Ohridskog jezera (endemit).

Taj životinjski svijet je veoma obilno razvijen i Prof. Stanković je ustanovio da se na jednom kv. m. nalazi u obalnom pojasu oko 2.000 životinjskih organizama, a na podvodnim livadama (na haracijama) i 16.000 organizama na 1 kv. m.

Ribljí svijet je zastupan sa 18 vrsta, od toga su dvije pastirske vrste belvice i pastirmka (*Salmo ohridanus* ili *Trutta ohridana* i *Salmo balcanicus-Trutta balcanica*).

Prema Stankoviću iz predratne statistike 1922.—1926. prinos riblje produkcije za cijelo jezero iznosio je 400.000 kg, od toga jegulje 40.000 kg, pastirmke 150.000 kg i plašice 160.000 kg.

Prema podacima, koje sam prikupila na ribarnici, samo za ohridski okrug, iznosila je proizvodnja ili ulov ribe u god. 1945. svega 113.500 kg, a u god. 1946. nešto više t. j. 193.400 kg. Od toga je god. 1945. bilo pastirmke belvice 51.230 kg, a 1946. god. 77.718 kg.

Na osnovu podataka Prof. Stankovića srednji godišnji prinos ribe u jezeru bio bi 15 kg po hektaru. Ovo je već prilično velik prinos ali je sigurno, da bi bio daleko veći, kad bi ribolov bio savršeniji i ribolovna sredstva modernija te organizacija ribolova savremenija.

Dosadanja istraživanja i proučavanja potvrđuju mišljenje, da ribolov nije dovoljno jak (intenzivan) i da bi se količina ulova mogla znatno povećati bez štete za brojno stanje ribe u jezeru, odnosno bez opasnosti za nesmetano njeno dalje održavanje i rasplodivanje.

Održanju brojčane ravnoteže pastirmke pomaže i mrijestilište. Rad mrijestilišta u Hidrobiološkoj stanici na Ohridu počeo je god. 1935. Zimi god. 1936. dobiveno je 1.5 mil. mlađa, a zimi 1937. god. 4 mil.

Taj je broj porasao u god. 1946. do 7.5 mil. u zimskoj sezoni (januar, februar, mart) a u ljetnoj 370.000 (juni, juli).

Osim jegulja, pastirmke i plašice, ulovi se u jezeru i velika količina klijena i šarana. Naročito se mnogo šarana ulovi kod Struge i kod Podgradeca, gdje bude toliko ugojen da se nalaze primjerci do 22 kg teški. Zimi se šaran ne lovi, jer se povuče u dubinu. »Trag mu se ne može naći«, kažu ribari.

Bilo bi svakako bolje, da se поближе upozna način života ohridskih riba, naročito onih, koje su od ekonomske vrijednosti, jer bi se tada moglo preći na planski dubinski ribolov i tako bi se iskoristila veća površina jezera. Sadanjim malim sredstvima i alatom, iskorištava se razmjerno neznatan dio jezerske površine.

Za sada, osim sitnog alata, postoji od većih mreža najpoznatiji »peštanski vlak« nazvan po ribarskom naselju Peštani. Rad sa takvim vlakom zahtijeva najmanje 10 ljudi. Ova se mreža ne izvlači na obalu, već se njome radi samo na čamcima, velikim i glomaznim starinskim čamovima, vrlo stabilnim i otpornim. Ostale manje povlačne mreže izvlače se na obalu.

Najveću gospodarsku vrijednost riba Ohridskog jezera ima pastirmka, obzirom na svoj kvantitet i kvalitet. Ona je na daleko čuvena po svom ukusnom mesu pa je čak i narodna pjesma spominje. Lovi se najviše u okolici sela Peštana kada puše južnjak pa je ribari katkada u jednoj noći ulove po 1000 kg. Primjerci teški 1—3 kg